

Ön-kritika

***Birta Roland Norbert, Kardos Béla, Kerekes Lajos, Németh Attila Levente
tárlata az Apáczai Galériában***

Nézzünk kritikusan önmagunkba, - szólít fel a tárlat, mely már a címében is ezt a magatartásformát sugallja. A kiállított mintegy harminc, a sokszorosító grafika eszköztárát (aquaforte-aquatinta, mezzotinta, linóleummetszet, litográfia) felsorakoztató alkotás, látásmódbeli sokszínűségével arról vall ugyanis, hogy az önmagunkba való tekintésre készítés is fontos feladata a művészetnek. Továbbá felhívja a figyelmünket arra, hogy az örökérvényű emberi problémák nem vonatkoztathatók el az individuumból. A háborúk, az elidegenedés, a nyomor „hátországában” ugyanis mindig egyéni sorstragédiák játszódnak le. Olyan sorstragédiák, amelyekkel szembe kell néznünk, egy emberibb világ reményében.

Birta Roland Norbert hét lapból álló (mezzotonta-linóleummetszet) sorozata például a második világháború szörnyűségeinek emberi sorsokat szétroncsoló, a háború embertelenségére figyelmeztető mementoként született meg. Az alkotó ez esetben, a frontról küldött képeslapokat emeli be motívumvilágába, a maga egyéni módján megfogalmazott mail-artos eszközeivel. Például úgy, hogy linóleummetszetben kivitelezett, korabeli tábori postapécseteket nyomtat rá a sorozat különböző darabjaira. Illetve, saját kezűleg ceruzával megírt, a megfelelő grafikai lapokhoz aplikál különböző nyelvű, a frontról küldött levelek hangvételeit imitáló fogalmazványokat, amelyek egyértelműsítik üzenetbeli alapállását: a háború arctalan borzsolmai népekre, nemzetekre való tekintet nélkül végzi el romboló, emberi viszonyokat felforgató, „sátáni” aknamunkáját.

Mint ahogy Németh Attila Levente az „emberi színjáték” gondolatköre mentén kivitelezett linóleummetszet sorozatában és rézkarcaiban fogalmazza meg a mába helyezve, a mindenkori emberi kiszolgáltatottságot és szenvedést. „Adaptációs forrásként” többek között Dante: Isteni színjátékát használja fel, amely alkalmat nyújt számára egyfajta „aktualizálásra”. Korunk játékszerei vagyunk, érzékelteti a Találd meg a helyed c. aquatintája. Az érzékletesen gazdag formavilágot felvonultató, kiváló technikai készséggel megoldott, emberbábu-játékasztalt ábrázoló kompozíció, az abszurd határán mozogva, egyfajta kaffkai félelemérzésben fogant. - Akaratunktól független játékszerei vagyunk valakinek, valakiknek. Sorstalanok vagyunk... ! Vagy, mint ahogyan egy másik, ugyancsak mívesen, fotórealisztikus látásmódban megfogalmazott (Facebook l.) rézkarca „üzeni” : a technikai társadalom, jelen esetben az internetes világháló, a facebook felettünk gyakorolt mindenhatóságának foglyai vagyunk még az autóbuzson is, mondhatni: úton-útfélen.

Vagy, Kardos Bélának az egyik linómetszete (Aranyút), amely a verespataki, környezetvédelmi szempontból is összetett, társadalmi kérdéseket érintő problémakört igyekszik megjeleníteni, plakátszerűen szuggesztív megközelítésben. A mamon egyeduralma: a mindent meg lehet vásárolni életfelfogás rémisztő víziója. - Nyomában pedig a valós emberi értékek semmibevétele! Az arany megszerzése érdekében mindent elkövetni, akár a természet rendjét felforgató katasztrófák árán is...

És nem utolsósorban, Kerekes Lajos lírai hangvételű aquatinta triptichonja, amely a fotórealizmus és az absztrakt határán mozogva, érzékeny empátiával ábrázolja a hajléktalanság „kellékeit”. A gyantázással elért „havazást” idéző folthatások, látomás szerűvé varázsolják a

megjelenített „útszéli” környezetet: mintha a „lélekhavazás” megtisztulás vágya lengené be az ábrázolt (szó szerint és áttételesen is) sivár, embertelen életviszonyokat.

Négy, most induló fiatal képzőművész lét-leleteinek egy-egy „darabkája”, ami elénk tárul a tárlat falain. Lesújtó láttelepek is egyben, amelyek ugyanakkor katarktikus erejük folytán egyfajta „gyógyírt” is felcsillantanak: a „váltottassuk meg életünket” diagnózisa jegyében!

(Elhangzott 2013. december 5-én, az Apáczai Galériában megrendezett tárlat megnyitóján)

Kolozsvár, 2013. dec. 6.

Székely Géza